

SamlarNytt

Samlarförbundet grundat 1941 * Nummer 2-2014

**I detta nummer bland annat
Medlemskort, Game of Thrones,
Dockskåp och Källor på vykort!**

Samlarförbundet Nordstjärnan

www.samlarforbundet.se

Styrelsen

Nicklas Vulcan, ordförande
Carin Hagman, vice ordförande
Staffan Tuneholm, kassör
Tommy Sahlén, sekreterare
Bernt Somreus, föreningsansvarig
tel 08-550 886 44
bernt.somreus@gmail.com

Robert Hellner, PR och webbansvarig
webmaster.samlarforbundet@telia.com

Kansliet

Nyborgsvägen 10,
195 71 Rosersberg
Tel. 08-668 70 87
samlarforbundet@telia.com
Telefontider tisdagar, torsdagar 10-15
Kanslist: Gun Persson

Medlemsavgift

2014 är medlemsavgiften 230 kr, junior-medlem 115 kr och familjemedlem 70 kronor. Ev. avgift till lokalavdelning tillkommer. Första året som medlem är avgiften 200 kr inklusive lokal avgift. Besök vår webbsida för att bli medlem, eller kontakta kansliet.

Kontonummer

Annonser och beställda småskrifter med mera betalas till pg 210 60-9.
Kontot för medlemsavgifter är 19 08 41-7.

Medlemsförmåner

Affären *Minns Du* i Enköping, med takarmaturer och annat som textilier, möbler, porslin med mera. Vårfrugatan 1 i Enköping. Medlemmar erhåller 10% rabatt när man visar medlemskort alt. *Samlarnytt* med namnet på baksidan + leg. Tel: 070-600 70 06, Lotta Särås.

Nore Edlund med *Fyndgömmans Antik* på Lidingö ger 10% rabatt till Nordstjärnans medlemmar vid uppvisande av medlemskort. Butiken ligger på vägen till Millesgården, på Herserudsvägen 4A. Telefon 0730-60 74 74. Öppettider: ons-to 13-18, lördag 10-14.

10 procents rabatt på boende på *The Collectors Hotels* i Stockholm, det vill säga hotellen Victory, Lord Nelson och Lady Hamilton. Webbadressen är www.thecollectorshotels.se

25 procents rabatt hos *Gunija Antik och kuriosa*, Storgatan 58, Lessebo.

Redaktör för *SamlarNytt*

Inga-lill Cras
Kungsängsg. 17-19
753 22 Uppsala
samlarnytt@telia.com
(endast material rörande Samlarnytt, adressändringar skickas till kansliet)

Insänt material

Skicka redaktionsmaterial till redaktören.
För ej beställt material ansvaras ej. Material som önskas åter skall vara märkt med namn och adress (även foten etc). För innehållet i artiklarna och publiceringsrätt till text och bilder ansvarar respektive författare.

Eftertryck förbjudet.

Annonspriser fr 1 januari 2014

Helsida	2000 kr
Baksidan	3000 kr
Halvsida	1000 kr
1/4-sida	500 kr
1/8-sida	300 kr
1/16-sida	200 kr

liggande 60 x 22 millimeter

Samtliga i färg.

Andra införandet av samma annons = 50% rabatt.
Lokalavdelningar har alltid 50% rabatt.

Annonsmaterial

Allt annonsmaterial ska skickas till redaktören.
Materialet ska vara i reproduktionsdugligt skick och i rätt format. Ni kan bara få det som ni vill ha det, om materialet är digitalt! Har ni annonsen på papper, kontakta redaktören.

Adress: samlarnytt@telia.com

Tryck

DanagårdLITHO, www.danagardlitho.se
ISSN 0036-3790

Innehåll i nummer 2-2014

- 4 En bok om vågar
- 8 Har du någon View-Master hemma?
- 10 MEDLEMSBÖRSEN
- 11 MÄSSNYCKELN
- 12 En liten samling med thé-anknytning
- 14 Källor och brunnar på vykort
- 20 Maktspel, utställning på Livrustkammaren
- 24 En samling av dockskåp
- 26 LANDET RUNT

Nästa Samlarnytt, nr 3-2014, kommer i mitten av april. Sista materialdag är 25 mars.

Vykortet på framsidan är från Ven, läs mer på sidan 14.

Samlarvänner

Hoppas att samlandet har varit bra i vinter eller vad man nu ska kalla den här konstiga årstiden, när jag var ung så var det snö och kallt även i östra Sverige. Som ni såg kom *SamlarNytt* nummer 1 ut i februari, detta på grund av att vi av ekonomiska skäl sett oss tvungna att dra in ett nummer. Tyvärr förlorar vi medlemsintäkter, dels för att medlemmar slutar av ålderskäl och dels för att många provar på att vara medlemmar ett år med billigare avgift och sen inte betalar för andra året.

Under året har flera lokalavdelningar beslutat stå utanför Samlarförbundet, tyvärr med resultat att många medlemmar i dessa inte har fått information om att man inte behöver vara knuten till en lokalavdelning. Det går bra att fortsätta vara medlem i Samlarförbundet och därigenom få *SamlarNytt* och information om sådant som händer hos andra lokalavdelningar. Om ni känner någon som berörs av det jag skrivit så ta gärna kontakt med vederbörande och informera dem att det går bra att åter bli medlem i förbundet.

Vi kommer under våren att göra förändringar på hemsidan, bland annat kommer Medlemsbörserna att föras över dit. Så håll er uppdaterade och besök vår webbsida då och då.

Varma samlarhälsningar från ett varligt Uppsala,

Nicklas Vulcan
Förbundsordförande

Ett vågat verk om vågar

Sture Händel

SAMLAREN JAN NILSSON HAR PRESENTERAT sin samling av vågar på ett nytt sätt genom att ge ut en fotodokumentation av hela sin samling.

Genom publiceringen, som sponsrats av Stiftelsen Einar Fagerströms Forskningsfond, har han gett andra vågsamlare men även andra intresserade möjligheten att få en direkt inblick i området vågar, som här omfattar alla slags vågar, vikter, mått med mera.

Det fotografiska materialet ger ypperlig information om den tekniska utvecklingen av vågen. För mig som icke vågsamlare var det ett stort nöje att få ta del av innehållet.

Denna metod att fotografera alla objekt i sin samling är något att rekommendera, för att öka utbytet mellan samlare på området. Jag rekommenderar den fototekniska metoden starkt. På området vågar bör denna bok bli ett referensverk.

Bilderna visar exempel ur boken *Min samling* av Jan Nilsson.

Hushållsvåg Skottland

Insatsvikter fick inte justeras efter 1858

Ett hattmått för att mäta insidan på en hatt. Genom att trycka ihop handtagen och sedan öppna i hatten så kan storleken avläsas direkt på skalan. Sägs ha varit använd på NK i Stockholm.

Jan Nilsson har epost
nilssons@stockholm.mail.telia.com

Du behöver inte skriva
en bok för att berätta om
din samling.

Skriv till Samlarnytt!
Fotografera ett par-tre
saker och berätta om hur
de kom till dig!

RETRO OCH VETERANBILSMARKNAD

Vretstorps Folkets Park

Torsdag 29 maj 2014 kl 10-15

Information: Inger Karlsson
Tel 019-57 00 68, 0708-57 01 68

ALLA ÄR VÄLKOMNA!

SAMLARMÄSSA

Kumla Folkets Hus

Söndag 30 mars 2014 kl 10-15

Örebro Brunnsparken

Söndag 5 oktober 2014 kl 10-15.30

Kontaktperson: Erik Karlsson
Tel 019-12 04 85

Lokalavdelningen
Engelbrekt
Örebro

Samlarmässa

Silvénska villan, Säfte

Söndagen den 23 Mars Kl 10.00 – 16.00

*Ett samarrangemang mellan
Samlarklubben Olof Trätälja och
Silvénska husföreningen
Servering Inträde 20:- Lotteri
Bra parkering*

Film & 3D

från inte så länge sedan

Thorsten Sjölin

The Economist är en brittisk veckotidning i vilken man kan läsa om i stort sett allting. Nyheterna är geografiskt indelade och det finns mängder med business och ekonomi plus vetenskap och bokrecensioner. Om man vill följa med sin tid så är *The Economist* oöverträffad – den täcker hela världen och informationen är betydligt mera pålitlig och välskriven än i många dagstidningar. Nog med reklam!

Den 14 mars 2009 kunde man läsa en artikel som handlade om View-Master som tillverkats i 70 år. View-Master presenterades på världsutställningen i New York 1939 och blev omgående en succé. Denna världsutställning inföll ju just före andra världskrigets start och räknade in 45 miljoner besökare. En av de svenska besökarna måste ha varit Gösta Knutsson som beskriver utställningen sett genom Pelle Svanslös ögon i boken *Pelle Svanslös i Amerika*.

Men detta skulle ju handla om View-Master! Jag misstänker att många kommer väl ihåg den och kanske också har en sådan undanstoppad någonstans, tillsammans med en trave av bilder på en rund pappskiva. Man kunde köpa dem på många håll för de var mycket lämpliga för turister som ville ha

något mer än vykort eller egna fotografier. Företag använde dem som reklam, blivande läkare kunde studera anatomi i 3D och det fanns tusen andra användningsområden. Nu verkar alltså dess saga vara all, just när man lyckats skapa en teknik för 3D-filmer! Kommer ni ihåg de tidiga på 1950-talet eller de där man fick ett par glasögon med ett grönt och ett rött fönster när man köpte biljetten? Synnerligen spännande, men dessa filmer försvann lika fort som de kom. Vi ville ju ha färg och inte sitta med glasögon när vi gick på bio.

Det måste ju finnas bokstavligt talat miljoner View-Masters. Det fanns visst även en med ljud introducerad 1971. Tänk vilket samlarområde med alla dessa skivor! Och massor med olika modeller, 26 stycken när-

En apparat för stereoseende från 1880-talet.
Bilden är från webbsidan www.stereoviews.com

Det går att beställa skivor med egna motiv, på webbsidan www.image3d.com

mare bestämt och 1,5 miljard skivor. Det spelade ingen roll om din modell var den första eller den sista, skivorna passade in i alla. Om ni vill veta mera gå till Wikipedia där det finns en lång artikel med massor med bilder. Det verkar faktiskt som om man fortfarande kan köpa nya skivor. Nog är 3D betydligt trevligare än att sitta och glo på en skärm även om bilden där är i färg.

Men var finns då mitt eget exemplar? På vinden? Hemska tanke! Även om jag har viss ordning där känner jag inte för att börja leta.

I stället kom jag att tänka på Movie Viewer som ju faktiskt var en liten projektor. Även denna tillverkades av Fisher-Price och de korta filmerna var från Walt Disneys studio. Nu visste jag faktiskt var

just denna leksak fanns, men jag har bara två filmer, båda med Kalle Anka. Jag har en misstanke om att jag köpt dem på en antikmässa någonstans för en ytterst rimlig penning, troligen med tanke på min dotter. Konstigt nog var det inte lika lätt att få fram information om Movie Viewer som View-Master. Visst finns det hur många som helst till salu, men bakgrundshistoria saknas.

Dessa två leksaker är egentligen mer än leksaker, speciellt View-Master som ju kunde användas till utbildning och annat. Hur man än ser på dem så är de trevliga att ha inte bara som ett minne av en (i mitt fall) tämligen avlägsen barndom.

Medlemsbörser

Köpes: Flygmärken. Alla möss- och bröstemblemen från civil flyg-, charter - och helikopterbolag i Sverige eller i övriga Norden önskas. Köper även hela samlingar. Köp eller byte.

Eirikur Lindal, Huldubraut 36
200 Kopavogur, Island
Epost: andromeda@simnet.is

Köpes: gamla affischer till ett äldreboende för att skapa "Folkets Park"-känslan. Inga samlarobjekt! Defekta ok. Billigt!
Jorma Toivonen Riksrådsvägen 15
128 38 Skarpnäck Tel: 0709-534 256

Säljes: tio stycken väggklockor, olika utförande och ålder.
Kontakta mig, Olle, på tel 08-571 400 33 eller 070-63 00 470.

Detta är sista numret med Medlemsbörser i pappersform, främst på grund av bristande intresse. Däremot kommer alla medlemmar att kunna annonsera gratis på vår webbsida!

Mässnyckeln kommer att finnas kvar under 2014. Vi vill gärna redan nu "puffa för" våra småannonser (priser på sidan 2). Medlemsföreningar betalar halva priset och för alla är andra införandet rabatterat till 50%.

ANTIK & SAMLARMÄSSA

Ishallen Gylsis Hudiksvall

Lördag 12 april kl 10-16

Söndag 13 april kl 10-15

Cirka 80 utställare med
Antikviteter, Allmoge,
Samlarsaker, Böcker, Klockor,
Glas, Porslin, Textilier, Silver,
Guld, Mynt, Sedlar, Vykort,
Frimärken, Konst

Inträde 20 kr

Hudiksvallsortens Samlarförening

070-661 82 88

VAD ÄR DETTA för slags instrument och varför är det farligt? Frågan ställdes i Holmfasts medlemstidning *Holmfast Runa* av ordförande Göran Ringström. Svar hittar du på sidan 31.

Mässor

SamlarNytts rullande kalender över inrapporterade mässor. Anmälan görs av Nordstjärnans arrangerande samlarklubbar / föreningar till samlarnytt@telia.com (**enbart via epost**). Senast 25:e i månaden innan publicering.

23 mars	Limhamns Folkets Hus, Malmö	10-15	Samlarföreningen i Malmö
23 mars	Silvenska villan, Säfte	10-16	Samlarklubben Olof Trätälja
30 mars	Kumla Folkets Hus	10-15	Samlarföreningen Engelbrekt
3 maj	Antik-samlarmässa Vikingahallen Märsta	10-16	Sigtuna samlarförening
4 maj	Antik-samlarmässa Vikingahallen Märsta	11-15	Sigtuna samlarförening
29 maj	Vretstorps Folkets Park	10-15	Samlarföreningen Engelbrekt
27 juli	Värmlands Nysäter	10-16	Samlarklubben Olof Trätälja
31 aug	Folkets Hus Varberg	10-15	Nordhotternas samlarförening
5 okt	Brunnsparken Örebro	10-15.30	Samlarföreningen Engelbrekt
5 okt	Sommarlust, Kristianstad	9-15	Samlarklubben Snapphanen Vinslöv
2 nov	Samlarmässa Medborgarhuset, Säfte	10-16	Samlarklubben Olof Trätälja

FORSHAGAMÄSSAN

ANTIKT & KURIOSA

ÄNGEVI ISHALL I FORSHAGA

Kristi Himmelfärdsdag Torsdagen den 29 maj 2014 kl 10-16

Antik- och Samlarmässa

Parkhallen Tranås

Påskdagen 20/4 kl 11-16

Entré

Nordiska Antikmässor 0729-62 69 94

Teatime, anyone?

Ulla Åshede

Teatime! Som den inbitne teälskare jag är blev jag härförliden överraskad och glad då jag putsade våra koppar- och mässingsföremål. Jag fick ögonen på märkningen av en mässingsskopa som jag för många år sedan fick av min moster och tillika gudmor. Skopan har sedan dess hängt tillsammans med andra gamla hushöråd på en tavla i köket och jag har alltid varit förtjust i dess form. Modellen är typisk för varor som östes ur säckar i den gamla lanthandeln.

Och det var just en lanthandel som moster Karin och hennes man Harry Karlsson drev tillsammans. Efter att först ha övertagit en butik i början av 1930-talet invigde de en nybyggd affär på Kongahällavägen i Torslanda 1 maj 1948. Den fick behålla namnet Ludvig Wessbergs efter under den tid den drevs och det var på dagen exakt tjugo år. Den 30 april 1968 hade konkurrensen blivit för hård.

Men för att återgå till min skopa så är den märkt THEFIRMAN JAMES LUNDGREN & CO GÖTEBORG. Företaget var en gång "Skandinaviens största och förnämsta théfirma". Detta fick mig att minnas en auktion i en byastuga här i Vallda någon gång på 1970-talet. I en låda med föremål som

jag inte längre minns låg också en tesilformad som en sked. Denna ville jag hjärtans gärna ha men jag ville inte följa med då buden blev för höga.

Men min käre fader Eric visste på råd. Han gick helt sonika fram till köparen och underhandlade om att få köpa enbart tesilen som han sedan presentade mig. Så var jag lycklig ägare till en sil märkt PRIMA N.S. ALP.12. Alpacka är en legering med lägre kopparhalt än vanligt nysilver och är då mindre gult, nästan silvervitt.

I min ägo har jag också en teburk, modell äldre. Den fanns i föräldrahemmet då jag var barn men var den kommer ifrån har jag ingen aning. Den är tillverkad vid HUGO BRUSEWITZ TR. OCH BLECKVARUFABRIK GÖTEBORG och innehåller alltid det väldoftande Earl Grey-teet som serveras till frukosten. Hugo Brusewitz Bleckvarufabrik grundades 1903 och slogs 1918 samman med två andra mindre företag som tillverkade plåtförpackningar. Därmed bilda-

des AB Plåtmanufaktur som senare blev PLM.

Min teburk är inte färgglad och litograferad. Den pryds på lock och de fyra sidorna av rosor med blad i relief och den verkar ursprungligen ha varit gulfärgad. Genom det mångåriga och flitiga användandet har den bitvis snarare blivit silverfärgad men det gör den ännu finare! Undrar just om denna trio föremål med te-anknytning kan kallas en samling?

SamlarNytt är din tidning. Den blir vad läsarna gör den till. Bidra! Skriv! Fotografera!

Sådant som rör tidningen, även annonser, skickar du till
samlarnytt@telia.com

Sådant som rör webbsidan, som intressanta länkar eller info till lokalsidorna, skickar du till webmaster.samlarforbundet@telia.com

Adressändringar skickas till kansliet.

Källor och brunnar på äldre vykort

DET KLARA KÄLLVATTNET SOM SÅ GÅTFULLT rinner upp ur marken har alltid fascinerat. Källvatten betraktas av många som särskilt bra och källorna har haft en stor betydelse för vattenförsörjningen. Källvatten var också utgångspunkten för de en gång så populära kurorterna. Under 1700- och 1800-talen fanns det flera hundra kurorter i landet. På många håll vårdar framför allt hembygdsföreningarna det kulturarv som de kvarvarande byggnaderna och källorna utgör.

Anders Hult har skrivit om källor på vykort och det följande är ett sammandrag. Läs hela hans text via en länk på Samlarförbundets webbsida!

Med början under de sista åren av 1800-talet blev det vanligt att sända vykort med hälsningar från de platser man besökte. Många kort sändes från de då ännu livligt besökta kurorterna. Även källor och ibland brunnar återgavs på vykort.

Ett vykort kostade vid den här tiden omkring 10 öre. Åren 1885-1918 var portot 5 öre. En metallarbetare tjänade ca 4 kronor per dag, en liter oskummad mjölk kostade 14 öre, ett kilo mjukt bröd något mer.

De flesta korten i denna presentation är från början av 1900-talet. De ger oss intressanta bilder av vad man på den tiden ville och kunde visa sina vänner. Amatörfotografering var ju ännu ovanligt.

Kort om vykortens historia i Sverige

Brevkort (brefkort) var föregångare till vykort, de blev vanliga på 1870-talet. Den sida som då benämndes framsida var avsedd för adress samt det ofta förtryckta portot. Avsändaren skrev sina meddelanden på baksidan. En del företag tryckte sina logotyper och även reklam på baksidan. Till en början utgjordes brevkortens bilder av tecknade dekorationer, men så småningom kom fotografiska bilder – vykort. Det stora genombrottet för vykort i Sverige skedde i samband med den stora konst- och industriutställningen på Djurgården i Stockholm 1897. År 1904 postades närmare 49 miljoner kort. År 2007 skickades 39 miljoner vykort i Sverige.

I början togs inte hela bildsidan (baksidan) upp för illustrationen. Ett mindre utrymme nedtill, ibland vid sidan, lämnades för avsändaren att skriva på. År 1905 började en tudelad adressida införas där utrymmet delades mellan adress och avsändarens meddelande. Hela baksidan upptogs då för illustrationen. Det fanns en rad olika metoder för framställning av trycken. Den dominerande tryckmetoden från sekelskiftet 1900 och en bit in på 1900-talet var ljustryck som återgav bilderna med fotografisk kvalitet. För fotografiska vyer i färg utgick man från svartvita original. Färgläggning och tryck kunde göras i

Sverige, men med hänsyn till kvalitet och ekonomi var det vid den här tiden i allmänhet fördelaktigt att beställa trycken från Tyskland.

Ramlösa Brunn, Helsingborg
 Ramlösa ligger i sydöstra delen av Helsingborg. Kurorten startades 1707 av Johan Jacob Döbelius och verksamheten

pågick till 1973. I början av 1800-talet var anläggningen en av Sveriges största. Hälsan skulle stärkas med källvattnet och dess innehåll av olika mineraler, men även genom andra behandlingsformer.

Stängslet på övre bilden på föregående sida ger inte något inbjudande intryck. Troligen är avsikten att skydda källan och att stänga objudna besökare ute.

Det nedre kortet på föregående sida visar entrén till kurområdet.

Ven

På den då danska ön Ven i Öresund lät Tyge (Tycho) Brahe (1546-1601) uppföra slottet/observatoriet Uranienborg. Han var en mycket framstående astronom. Denna brunn är sannolikt samma som grävdes ut innanför resterna av observatoriets gamla grundmurar 1823. (Se *Samlarnytts* framsida.)

Ronneby Brunn

Kurorten Ronneby Brunn invigdes 1705. Dess verkliga storhetstid inträdde en bit in på 1800-talet efter det att vår internationellt kände kemist Jöns Jacob Berzelius analyserat vattnet. Han fann att det bland annat innehöll en ovanligt hög halt av järn, ett ämne som ansågs vara en viktig ingrediens i kurortssammanhang. I annonseringen framhöll kurortsledningen att här fanns landets starkaste järnkälla. Den Gamla källans brunnskiosk och flera byggnader finns ännu kvar och parken är mycket vacker. Gamla källan var inte den ursprungliga källan, denna hade sinat redan under 1720-talet. En tredje källa öppnades under 1800-talet. Ronneby Brunns sista säsong som traditionell kurort var 1939.

Porla Brunn i Närke

Från sitt ursprung som gammal offerkälla blev Porla (Pulle) källa under 1700-talet

alltmer nyttjad för kurändamål. Som kurort invigdes Porla Brunn 1724. Under dess populäraste tid kunde fler än 1 000 gäster samlas vid Porla under en säsong. År 1939 blev ett ödesår för Porla när Stora Badhuset ödelades av en brand. Därefter upphörde kurverksamheten. Men Porlavatten säljs även idag.

De mer kända kurorterna kunde uppvisa ståtliga villor uppförda av familjer, som för nytta och nöje återkom under en lång följd av år – till exempel Willa Edlund vid Porla (nedan).

Midsommardansen var en rejäl långdans som sträckte sig över ån. Många av deltagarna var tillfälliga besökare på utflykt över midsommarafton. De mer allvarligt sjuka fick nöja sig med att vara åskådare. Söderköpings brunn.

Sankt Eriks källa i Uppsala

Då skedde det järtecken som var början till alla helgonkonungens underverk. På den plats där hans blod flöt ned, sprang det fram en källa vilken ännu finnes kvar som bevis på hans martyrskap.

Så säger krönikan om det tillfälle när kung Erik Jedvardsson föll för den danska fienden omkring 1160. Erik blev senare Sveriges nationalhelgon och ingår även i Stockholms stadsvapen. Den tidigare rikt flödande källan är belägen vid Sankt Eriks torg. Den har förr varit viktig för Uppsalas vattenförsörjning. Vattnet har också ansetts ha läkande krafter. Pumpen som uppfördes 1852 finns kvar men är numera inte kopplad till källvattnet. Källan flödar även idag

men går inte i dagen utan avleds tyvärr till dagvattenavloppet. Källans utflöde är beläget innanför porten under pumpen.

Sättra Brunn, Västmanland

Sättra Brunn startades år 1700 av läkaren Samuel Skragge som hade funnit att vattnet i en trefaldighetskälla lämpade sig för hälsokurer. I dag finns här över 100 byggnader varav flera är från 1700-talet.

Som på många andra kurorter fanns flera källor på Sättra brunn. Inte sällan kan de nog närmast beskrivas som brunnar med en grundvattenyta mycket nära markytan. Dels gav det en viss status för en kurort om gästerna kunde ordinerats olika vatten, dels minskade köerna på morgonen när många skulle dricka samtidigt, detta även om det fanns olika tider för olika kategorier av gäster.

Flera kort från Sättra Brunn har färglagts utan större omsorg. Detta för att hålla kostnaden nere. På kortet nedan har man hastigt målat över större delen med grön färg plus en rostfärgad mindre yta mellan träden.

Att läsa

Källakademin. *Källor i Sverige*. Sivart förlag, 2012.

Hult Anders. *Dricka brunn - om gamla tiders SPA*. Atremi, 2007.

Förteckning över drygt 300 kurorter. I samband med det seminarium om kurorter (Källvattnet är en förunderlig medicin) som av Källakademin anordnades i Sättra Brunn 2009, presenterades en sammanställning av de drygt 300 kurorter som Abraham Hülphers tar upp i sin bok: *Kort Berättelse med Förteckning uppå de wid närvarande tid i Sverige uptagne och mäst bekante MINERAL-*

Inte så barnsäkert precis, men en pittoresk bild är det.

MAKTSPEL

Vad har den svenska 1500-talsregenten Erik XIV gemensamt med filmens Elisabeth I och fantasykungen Joffrey Baratheon från TV-serien *Game of Thrones*? I vårens utställning *MAKTSPEL – ett kostymdrama* i Livrustkammaren i Stockholm möts historiska och fiktiva karaktärer. Det handlar om makt, våld och kärlek, och hur dagens popkultur använder sig av det förlutna.

Game of Thrones från HBO är en av de senaste årens mest uppmärksammade tv-serier. Den utspelar sig i en fantasyvärld inspirerad av kläder, miljöer och händelser från flera sekler och geografiska platser.

De Oscarsbelönade filmerna *Elizabeth* och *Elizabeth: The Golden age* är fiktion skapad i och för vår tid, men baseras på riktiga händelser i drottning Elisabeth I av Englands liv.

Erik XIV:s livshistoria är omgärdad av dramatik och myter. Han ansågs galen, gifte sig med sin frilla och lät brutalt mörda sina fiender. Ibland överträffar verkligheten fiktionen.

Dräkterna som burits av karaktärerna i *Game of Thrones* bär referenser till såväl renässansen som modern science fiction. Elisabeths vita Swarovskiklänning från *Elizabeth: The Golden age* har ingen historisk förlaga utan är skapad för att förstärka bilden av en självsäker drottning.

Filmkostymerna visas nu för första gången i Sverige och presenteras tematiskt tillsammans med historiska highlights. Erik XIV:s kröningsmantel och den dräkt hans rival Erik Sture bar när han mördades på order av Erik XIV är några av få bevarade 1500-talsplagg i världen+. Den senare finns med i Janet Arnolds bok *Patterns of Fashion* som är ett standardverk för folk som vill sy historiskt riktiga dräkter.

I slutet av utställningen på Livrustkammaren finns ett rum dedikerat åt besökarnas egen upptäckarlust. Här kan du bland annat skapa din egen historiska "selfie" (självpporträtt med mobiltelefon) genom att prova dräkter och accessoarer.

Utställningen pågår till 4 januari 2015.

Elisabeth (1533–1603), drottning av England och Irland.

Dotter till Henrik VIII och Anne Boleyn som fadern halshugger innan Elisabeth är 3 år gammal. Högutbildad och språkkunnig, en politisk överlevare med gott "pokerface". Gör politik av sin ogifta ställning och gifter sig till slut med England. Den vita klänningen som Cate Blanchett bär i Shekhar Kapurs film ska förstärka bilden av en drottning på väg mot odödlighet. Vitt var vanligt för kungligheters krönings- och bröllopsdräkter. Klänningen är gjord av bomull, stål, siden, swarovskikrystaller, metall, plast. Kostymdesign Alexandra Byrne.

Elizabethdräkterna i utställningen är inlånade från NBC Universal Archives & Collections och Cosprop. NBC Universal Archives & Collections förvaltar omfattande bild & filmmaterial. De handhar också samlingar av kostymer och rekvisita. Cosprop är ett av Storbritanniens största dräkt- och kostymförråd för film, TV och teater.

Om Livrustkammaren

År 1628 bestämde Gustav II Adolf att de kläder som han hade använt i fälttåg i Polen skulle "bevaras uthi Rust-Cammaren till en evig äminnelse". Det lade grun-

den till Livrustkammaren, Sveriges äldsta museum. Idag är Livrustkammaren en del av den statliga myndigheten "Livrustkammaren och Skoklosters slott med stiftelsen Hallwylska museet".

"I KAMPEN OM TRONEN VINNER ELLER DÖR DU"

CERSEI LANNISTER, GAME OF THRONES

Tv-serien Game of thrones

Game of Thrones är en dramaserie som handlar om kampen om Järntronen och makten över de sju kungadömena i fantasylandet Westeros. Här slåss kungar, drottningar, riddare och lögnare för makt och ära. Tv-serien bygger på den framgångsrika romanserien *Sagan om is och eld* av George R.R Martin.

I utställningen visas ett tiotal dräkter från säsong 1-3 samt en replika av Järntronen. Den symboliserar den högsta makten och är föremål för den ständiga kampen mellan det sju rikena. Under utställningsperioden kommer det finnas möjlighet att provsitta Järntronen. I Livrustkammaren är det dock helt riskfritt, till skillnad från i *Game of Thrones* ...

Fotograf Ashley Sears.
©2014 Home Box Office, Inc.

Pojkkungen Joffreys bär en purpurröd jacka med invävt guldmönster. Dess figurnära snitt förstärker Joffreys spens-

liga gestalt och poängterar hans ungdom. I dräkten blandas historiska referenser, jackan anspelar på renässansen, medan Joffreys krona är en öppen krona av medeltida snitt. Siden, mollskinn, läder. Kostymdesign Michele Clapton. ©2014 Home Box Office, Inc.

Dockskåp

Mitt samlarområde är dockskåp. Intresset började tidigt. När jag var sju år fick jag ett dockskåp av min farfar,

Det tar tid att hitta möbler som passar ihop i skala och ålder, men det är spännande att gå på jakt! Så här ser det ut i några dockskåp.

Gun Händel, Uppsala

Redaktören gör alltid en bearbetning av den information ni skickar in. Vill ni ha informationen på ett visst bestämt sätt, går det bra att sätta in en annons. Förändringar i styrelserna och kontaktadresser bör skickas till kansliet, eller ring kansliets telefonsvarare.

Kommande utgivning: cirka 17 april och 26 maj 2014. Saknar du din lokal-förening, skicka information om möten till samlarnytt@telia.com

Samlarklubben ARKO Arvika

bjorn.stolpen@telia.com
0573-510 92

Alla medlemsmöten börjar kl 19 och hålls i Arvika bibliotek, Hörsalen.

9 april Att samla rakgrejer.

Samlarringen Alingsås

robert.hellner@telia.com
0709-60 29 32

18 mars

Gösta Sandberg kåserar om gamla Alingsås-miljöer.

Samlarklubben Skytteln, Borås

arvo_ulrika@hotmail.com
tel 033 27 23 27

Vi träffas i Annelundsvillan. Vi har tillgång till lokalen från 18 och mötet med kaffe, lotteri och auktion börjar kl 19.

Vi har möte **25 mars** och **29 april**. I maj har vi vårutflykt (datum ej bestämt). Kontakt personer: Ordförande Arvo Boström tel 033-27 23 27, Rune Larssons Mynthan-del 033-41 03 15.

Välkomna alla intresserade!

Samlarklubben Nordstjärnan Göteborg

ulla_@globalnet.net
0300-296 19

Vi träffas i Rambergskyrkans samlingslokal på Övre Halleg. 27 på Hisingen. Vi har tillgång till lokalen från kl 18 och mötena med lotteri eller auktion samt kaffe börjar 19.

Torsdag 27 mars Medicinhistoriska museet. Vi träffas kl 18.00 i entrén. Samlingskonservator Thomas Gütebier ger en kort introduktion till samlingarnas tillkomst och besöket tar cirka en timma. Den som vill kan avsluta med en fika på något kafé i närheten.

8 april Bonader med tänkespråk. Marianne Macfie från Alingsås har en stor samling bonader med tänkespråk och i kväll får vi se och höra om delar av den. Lotteri som avslutning.

13 maj ÅRSMÖTE följt av Så startade det. Lennart Öberg visar och berättar om sin märkessamling. Under kvällen har vi loppis.

Samlarklubben Örtugen Huskvarna

info@ortugen.se
036-134686

Våra månadsmöten är i Huskvarna Folkets Park kl 19. Ta gärna med dig något till våra lotterier.

Tisdag 18 mars Lars Sundahl berättar om Sund o Eng:s glasbruk bilder och produkter.

Tisdag 15 april Vår eminente Raine Borg visar och berättar om små och stora klipp – saxar.

April Vi gör vår traditionsenliga resa till Skara Antikmässa – återkommer angående datum.

Tisdag 20 maj Specialresa till Limmared med besök hos flera antikhandlare, en spännande resa med mycket innehåll. Program om detta kommer senare.

Samlarklubben Hans Brask, Linköping

carinasepost@hotmail.se
0727-11 35 95

På våra möten har vi en auktion till vilken du kan skänka saker. Utöver mötesförhandlingar och föredrag har vi även programpunkten "fem minuter med en samlarvän", lotterier samt kaffe. Entré 40 kronor om inget annat uppges. Vill du berätta om din samling? Säg till så är "fem minuter med en samlarvän" dina!

Torsdag 3 april kl 19

Konstprogram – Med kamera istället för skissblock. Stefan Hammenbeck, konstchef på Länsmuseet, berättar i ord och bild hur Johan Kroutén och Didrik von Essen använde lådkameran som hjälpmedel redan i slutet på 1800-talet.

Samlarföreningen Nordstjärnan Malmö

nordstjarnan.malmo@gmail.com
0701-10 87 85

Mötena hålls i Limhamn Folkets hus kl. 19. Busslinje 4 och 34 från Malmö stannar utanför. Hiss finns. Alla är välkomna!

17 mars har vi **ÅRSMÖTE**, som vanligt kryddat med lite klurigheter signerade Jan Nilsson. Närmare information kommer i nästa nummer av *Hamstern*.

Samlarklubben Carolinen Norrköping

maj-britt.t@telia.com
011-14 17 86

Vi håller våra möten i IOGT-lokalen och börjar 18.30. Fyndbord, lotter och kaffeservering. Mötesavgift 40 kr. Ta gärna med saker till vårt lotteri!

10 april Hans Nilsson från Linköpings universitet talar om Johan Krouthén. Ta gärna med bilder på era tavlor.

8 maj Vår medlem Janeric Ohlson berättar om glasbruket Orrefors, en spännande historia under namnet Från Graal till Arial.

Sigtunaortens samlarförening

arne1.andersson@bredband.net

08-59 11 15 69

Tisdag 25 mars kl 19

Gamla sakers historia. Håkan Engarås, som har Sigtuna antik & inredning på Stora Brännbovägen 15, kommer och berättar lite om gamla sakers historia. Södergatan 50, Märsta. Kaffe och macka serveras.

Måndag 28 april kl 19

Tommy Nilsson, Stockholm kommer och berättar om och visar gyckelkrus. Lions lokal, Strandvägen 37 i Sigtuna. Kaffe och macka.

Lördag 3 och söndag 4 maj har vi vår Antik- och samlarmässa i Vikingahallen, Märsta.

Tisdag 27 maj kl 19

Motorcykelmuseet i Edsvik, Sollentuna med guidad visning. På museet finns ca 100 motorcyklar från år 1894 till år 2013. Vid besöket är temat italienska motorcyklar. Ett mycket välordnat museum som visar design, konst och hantverk för motorcyklar.

Titta gärna på www.mc-collection.com
Edsvik, Landsnoravägen 42, Sollentuna.
Anmälan senast 20 maj till Bengt Gålnander tel 070-610 28 07 eller bengt.galnander@tele2.se Max 30 deltagare. Transport med egen bil, samåk gärna, eller med kollektiva färdmedel. Föreningen bjuder på kvällsfika på museet.

Tillkännagivande

Vid årsmöte i Samlarföreningen **Ekorren i Skaraborg** den 6 februari 2013 togs enhälligt beslut att avveckla föreningen.

Beslutet om nedläggning av föreningen fastställdes enhälligt vid årsmötet den 5 februari 2014.

Styrelsen

Samlarföreningen S:t Erik Stockholm

barkbosse@hotmail.com

08-758 45 45

Samtliga möten hålls, om ej annat anges, kl 19 i Hartwickska Huset, S:t Paulsgatan 39 A eller 39 C (ingång från gatan resp. gården).

Torsdag 20 mars Här med kallas du till **ÅRS-MÖTE** med Samlarföreningen S:t Erik. Efter mötet följer en auktion med Bosse Bark vid klubban. Högst fem poster – endast böcker och andra trycksaker – kan du lämna in från kl 18. Kaffe med hembakade goda kakor bjuder vi på i afton. Välkommen till en trevlig kväll i din samlarförening!

Måndag 24 mars Vykortsbyte (Vykort).

Ta gärna med vykort att byta eller sälja samt ett gott humör. Kaffe med tillbehör.

Onsdag 9 april Bildkväll i vapensektionen (Vapen). Bildvisning från tidigare möten och besök på till exempel Skokloster eller Örbyhus slott, samt bilder på olika vapen som behandlats genom åren. Har du egna bilder, så ta med på ett USB-minne så ser vi på dem om tiden tillåter. Kaffe och kakor serveras.

Måndag 14 april Glas i alla former (Antik och kuriosas). Det kan till exempel vara flaskor och dricksglas, ju äldre desto roligare, eller

något udda glasföremål. Ta med vad du har i gömmorna och fråga eller berätta. Kaffe med dopp som vanligt.

Torsdag 24 april AB Flygtrafik (Vykort)
Företaget AB Flygtrafik producerade de bästa vykorterna efter flygfotografier. När flygfoton blev förbjudna under andra världskriget, började man även med vykort efter bilder tagna på marken, gärna från en höjd så att de påminde om flygfoton. Vi får se lite olika exempel. Vykortsbyte. Kaffe med tillbehör.

Torsdag 22 maj OBS kl 14-16
Vi besöker Spårvägmuseet på Tegelvågsgatan 22. www.sparvagsmuseet.sl.se
Vi får en guidad visning av museet och dess utställningar. Subventionerat pris 20 kr inklusive guidning (betalas på plats).
Anmälan till Göran Heijtz via email goran.heijtz@telia.com eller telefon 08-10 83 62 (dagtid).

Samlarklubben Olof Trätälja, Säffle

llivorb@hotmail.com
0533-120 26

23 mars kl 10-16
Samlarmässa på Silvenska villan, vi kan bygga upp på lördag, men vi behöver hjälp med lotter och inträde på söndag.

26 april kl 09.00 Samling Missionshuset
Resa till Trollhättan och SAAB-Carmuseet, där vi också äter lunch, på hemvägen besöker vi Vänersborgs museum. På vägen ner stannar vi i Brålanda för en kopp kaffe med dopp (frukost). Priset för resan är 300:- och innefattar resa, lunch och inträde på museerna.

9-11 maj på Comfort Hotell Royal Förbundsmöte

Vi ska stå värd för förbundsmötet, många av våra gäster anländer redan på fredagen. På lördagen blir det utflykter och på söndag är förbundsårsmötet.

På lördagkväll blir det även middag med musik, tal och begivenheter, där hoppas vi att många av våra medlemmar ställer upp!

Samlarföreningen Holmfast, Södertälje

holmfast@hotmail.se
08-551 716 33

Torsdag 27 mars kl 18.30

En fingerborgskväll. Fingerborgarnas historia och utveckling. Ta med vad du har hemma och visa upp eller berätta en historia om.

Torsdag 24 april kl 18.30

Medlemsträff, kvällens ämne är Glas att dricka ur. Bengt Larsson som kommer från Eda Glasbruksmuseum, Arvika kommer att berätta om vardagsglas. Ta med egna glas som du inte vet något om, ej värdering.

Alla är välkomna. Kommer du ifrån en annan lokalförening, meddela innan så att vi vet att kaffet räcker. Mötesavgift 30 kr.

Uppsala Samlarförening

Christina Larsson
018-357003

Lördag 29 mars

Vi åker buss till Gävle där vi bland annat besöker Läns museet Gävleborg och deras utställning "Modärna tider – keramik, pastiller och skjortnylon" som förutom keramik från Gävle porslinsfabrik och Bo Fajans även visar tyger från Gefle Ängväfveri och produkter och reklammaterial från PIX, Ahlgrens Tekniska fabrik och Läkerol.

Vid tiden för besöket kommer även Gävlekeramikens vänner att ha utställning och försäljning av föremål inne i museet (pågående mellan 23 mars och 6 april).

Busstider: Avresa kl. 08:00 från UKK. Hemresa kl. 15:30 från Gävle. Kostnad: 120 kr. Anmälan görs till Ulrika Jansson på ulrika.jansson@hotmail.com eller Nils-Erik Nyberg på tel. 018-25 01 17 senast den 25 mars.

Onsdag 14 maj kl 19

Medlemsmöte med föredrag av Göran Ulväng om "Den glömda konsumtionen – auktionernas roll i 1700- och 1800-talets

samhälls-omvandling” ur sin senaste bok *Auktionsprotokoll, En outnyttjad källa*. Storgatan 11. Anmälan görs till Christina Larsson på tel. 018-35 70 03 senast 11 maj.

Vid Uppsalaföreningens årsmöte 23 februari berättade Lennart Bergström om sin samling av Taisto Kaasinens keramikalster från Upsala Ekeby. Dessa såldes via Tempovaruhuset. Det här är förstas Rödluvan och vargen.

Nordhotternas Samlarförening, Varberg

tureisaksson@gmail.com
0340-128 21

Tisdag 18 mars kl 18 i ABF-Huset.
Kvällens tema: Askfat.

Tisdag 15 april kl 18 – på skäret. Vi besöker Astrid på skäret.

Tisdag 28 maj kl 18 i ABF-Huset. Vi tittar på gamla Varbergfilmer.

Samlarklubben Snapphanen Vinslöv

choana@telia.com
044-812 04, 0733-25 13 04

Vi träffas i Vinslövs Församlingshem i hörnet Kyrkogatan / Bergmans allé. Vi har tipstävlingar och lotterier på våra möten. Klubben bjuder på fika i pausen. Ta med prylar till auktionerna!

Onsdag 9 april får vi följa med Magnus Augustsson från Glimåkra när han berättar och visar bildspelet ”I Göingehövdingens fotspår, från Björkeberga till Syd-Själland”. Månadens utställare: Anders Hansson visar sin samling av tomtar i olika skepnader.

Onsdag 14 maj kommer Barbro och Lars Svensson, numera boende i Åhus. Barbro är en av Göingeflickorna. De har kallat sitt program ”En god och glad stund med Barbro och Lars”. Månadens utställare: Ingrid Svensson visar sin samling av elefanter i olika storlekar och material.

OBS! Reservera lördagen den 31 maj för utfärd. Program kommer senare.

Samlarföreningen Engelbrekt Örebro

engelbrekt.orebro@gmail.com
019-12 04 85

Söndag 30 mars kl 10-15

Samarmässa i Kumla Folkets Hus. Värdering kl 11-13. Entré 20 kr. Bord bokas genom Erik Karlsson tel 019-12 04 85.

Tisdag 1 april kl 19

Månadsmöte på Rostahemmet, Rostagatan 34 i Örebro. Bland skor och skofabriker. Lilian Edström från Skomuseet i Kumla berättar. Kaffe serveras.

Söndag 18 maj kl 8.00

Försommarresa till Cesarstugan i Västra Tunhem där vi besöker upplevelseutställningen *Bondens år* samt intager vår lunch, plommonspäckad fläskkarré med tillbehör samt kaffe och kaka. Vi börjar dagen med att besöka Tidans loppis, västsveriges största loppmarknad, där möjlighet till förmiddagsfika finns. Vill du spara tid, ta med eget fika.

Avresa från Svampen 8.00. Hemkomst cirka 18. Kostnad medlem 350 kr. Icke medlem 500 kr.

Anmälan till Erik 019-12 04 85 senast 2 maj. OBS! 30 anmälda för att vi ska åka.

Torsdag 29 maj kl 10-15

Kuriosa- och veteranbilsmarknad i Vretstorps Folkets Park.

Bord bokas genom Inger Karlsson tel. 070 85 70 168 eftermiddagar.

NU-sektionen
js53@tele2.se

Lördag 26 april kl 11
är det dags för årsmöte, vi
träffas i Katrineholm.

Adress är Bostadsrättsföreningen Gökens
lokaler på Fågelgatan.

Glöm inte att ta med märken och nålar med
mera för byte och till försäljning så att vi alla
kan resa hem nöjda med dagen. Vi kommer
att kika lite på lokala märken från Sörmland,
så ta med något lokalt som du söker infor-
mation om eller vill berätta om.

Du får gärna ta med en kompis som inte är
medlem.

Anmälan sker till Jörgen Sjöblom 070-53 12
584. Epost: js53@tele2.se eller
Sören Elbrand 070-795 48 41. Epost:
sorenelbrand@hotmail.com

Det kommer att finnas fika till ett överkom-
ligt pris. Anmälan senast 16 april.
Väl mött i Katrineholm!

TILL SIST

Svaret på frågan från sidan 10

Instrumentet är en astronomisk kompass
för militärt flyg under andra världskriget.
Amerikanska bombplan som körde på
natten var utrustade med dessa. Kompassen
har beläggning av radium, därav dess
farlighet. Alla skalor och delar som ska
synas i mörker är belagda med radium,
vilket ju är farligt.

SAMLARMÄSSA

Motala Folkets Park, Marieberg
Söndag 6 april 2014

Mässan hålles inomhus
Kaffeservering
Fri parkering
ENTRÉ 20 kronor

Upplysningar: Lennart Lindström
Bomgatan 12, 591 51 Motala
Telefon 0141-213 082

MÄSSAN ÄR ÖPPEN
10-15.30

Föreningen
Baltzar von Platen

Posttidning B

Vid obeställbarhet åter till:
Samlarförbundet Nordstjärnan
Nyborgsvägen 10
195 71 Rosersberg

Nordstjärnans småskrifter

Nedanstående kan rekvireras från Förbundets kansli genom insättning av angivet belopp på plusgiro 210 60-9. Ange på talongen vilka varor du önskar.

SMÅSKRIFTER

Nr. 6	Hans Kjellgren	Grammofonen och dess föregångare	10:-
Nr. 10	Esbjörn Janson	Generalregister över Samlarnytt 1947-66	10:-
Nr. 14	Thorsten Sjölin	Generalregister över Samlarnytt 1967-81	10:-
	Tore Karlsson	Uniformsdetaljer	125:-
	Henning Backmann	Henning Backmanns tennstämplar	15:-
	Thorsten Sjölin	Rakning	25:-
	Wilhelm Wahrenberg	Försöksemler 1903-70	25:-
	Mats Rosén	Möss- och bröstemblemer för Nordiskt civil- och militärflyg	45:-
	Eric Kjellberg/ Wilhelm Wahrenberg	Svensk polis	80:-
	Åke Eklöf/Bernt Somreus/ Wilhelm Wahrenberg	Svenska försvarets knappar	50:-
	Thorsten Sjölin	Index över Käpphästen 1941-1946 /SamlarNytt 1947-1999	75:-
	Gösta Benckert/ Carl-Olof Enhagen	Arméns uniformer genom tiderna	30:-

Inkl. porto

DIVERSE

Förstoringsglas med måttband	25:-
Medlemsmärke med nål	30:-
Klubbjackmärke, guldbrodyr	50:-
Berlock med kedja	100:-
Brevmärken, Nordstjärneemblemet, 18 st/karta	5:-
Årsmötesnålmärken, restuppl. (10 st olika 200:-)	25:-
Jubileumsvykort, 40-års jub. 10 st bunt	10:-
Emblem för insidan av glasruta. Typ brevmärken.	5:-
För innehavare av förtjänststecken som önskar köpa flera dylika:	
Förtjänststecken med nål	40:-
Förtjänststecken med brosch	40:-
Förtjänststecken för medaljinnehavare	40:-
Tidskrifter:	
Käpphästen och Samlarnytt, äldre nummer, pr/st	5:-

OBSERVERA!

För porto och övriga omkostnader uttages 20:- per beställning, vilket lägges till ovanstående priser vid inbetalning på postgiro nr 210 60-9.